

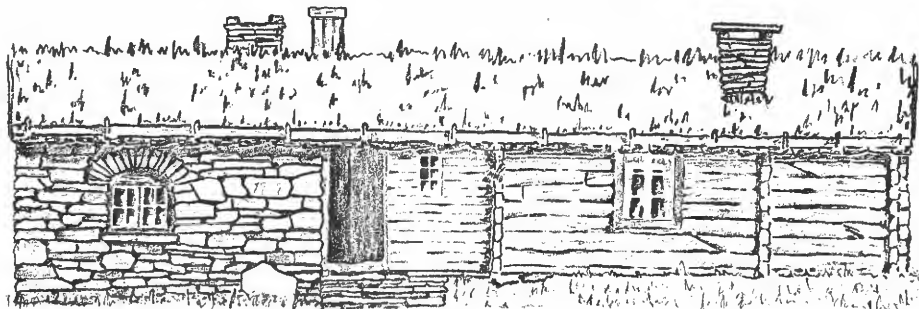
Professor Knut Vik 1881 — 1981

En lite påaktet hundreårsdag.

J. Låg

Norges landbrukshøgskole, Ås - NLH

Den 7. juli 1881 ble Knut Vik født på Aursundsjøen. Han vokste opp på gården Vika i fjellbygda Glåmos.

Fig. 1. Seterbua på Pliktfutvollen, der Knut Vik er født. Tegnet av sønnen Jon Vik i 1949.

Det var alminnelig for ungdom i dette distriktet å forsøke å skaffe seg arbeid ved Røros kopperverk, og for mange av dem ble dette en livslang virksomhet. Også Knut Vik har arbeidd ved kopperverket. Som tolvåring hadde han i en sesong, sammen med mange andre gutter, jobb som «vaskar-ryss» med å sortere kopperkis fra «gråberg». Samme slags arbeid hadde han også i to perioder seinere, og i en kort tid en vinter vikarierte han for far sin med kjøring i gruva. Men denne intelligente unggutten hadde bedre lyst til å lære mer enn et liv i Røros-traktene ville gi muligheter for.

I 1897 finner vi Vik på amtskolen i Støren. Et par år seinere er han landbruksskole-elev, først i Trondheim og så på Skjetlein. Det foregikk på den tid omlegging av landbruksskole-undervisningen i Sør-Trøndelag, og Skjetlein landbruksskole ble opprettet. I 1902 tok

han et kurs for fjøsregnskaps-førere ved Mære landbruksskole. Han kom så i mange år til å arbeide som regnskapsfører i forskjellige bygder.

Som moden ungdom tok han høsten 1907 til med det to-årige studiet ved Norges landbrukshøgskole, den institusjonen som han seinere kom til å vie sin arbeidskraft.

Plantedyrking ble Viks faglige spesialitet. Det er en imponerende mengde nye kunnskaper han etter hvert skapte.

I den bibliografi-oversikten som ble utgitt i forbindelse med 100-års jubileet ved NLH i 1959, er det ført opp 144 publikasjoner fra Vik. Mange av arbeidene presenterer resultater fra forsøks-serier. Men hans litterære produksjon spenner over et mye videre register.

På et tidlig tidspunkt tok han opp til drøftelse innvirkning av klimafaktorer på planteproduksjonen. Skritt for skritt arbeider han seg gjennom pro-

blemer om innflytelse av temperatur og nedbør. En oppsummering av dette forskningsarbeidet gir han i 1914 i festskriftet til sin overordnede, Bastian R. Larsen. Denne publikasjonen kan trekkes fram som et lysende eksempel på hva det — selv med beskjedne hjelpemidler — er mulig å oppnå ved logisk, målbevisst og tålmodig arbeid.

Feltforsøk hadde en sentral plass i forskningsvirksomheten til Vik. Han la vekt på forbedring av forsøksmetodikken og tok i bruk statistisk behandling av tallmaterialet. En egen metode, som seinere kom til å bære Viks navn, ble innført.

Påliteligheten i tallbehandlingen i Viks forsøksmeldinger var berømt. Han foretok selv, med enkelt teknisk utstyr, alle beregninger som danner grunnlag for tallmessige presentasjoner.

Å skaffe norsk jordbruk bedre plantemateriale ble ansett å være en viktig oppgave. Vik har utført forsøk med nesten alle de planteartene som da var aktuelle. Han kom til å ta opp som en spesialitet, foredling av kveite. Vårkveitesorten Ås ble sendt ut etter reinlinjeutvalg i lokalsorter, og sortene Ås D, Fram I og II, og Snøgg I og II var resultat av krysningsforedling. Trass i at hans hender etter hvert var blitt plagsomt skjelvende, gjennomførte han selv pollenoverføringene i kveiteblønstene. — Det var sparsomt med midler til teknisk hjelp den gangen.

I 1921 ble Vik utnevnt til professor i plantekultur ved Norges landbrukshøgskole og fikk da det formelle ansvaret for en meget omfattende undervisning. Men også gjennom en lengre periode tidligere hadde han hatt mye undervisningsarbeid. Det er et stort antall NLH-kandidater som i takknemlighet har tenkt tilbake på hans klare og nøkterne stoffgjennomgåelse.

Et betydelig administrasjonsarbeid måtte også skjøttes. Bl.a. krevde bestyrelsen av forsøksgården Vollebekk og

den spredte feltforsøksvirksomheten til Åkervekstforsøkene en stor innsats. For en mann med så utpregete forskerinteresser som Vik var rimeligvis administrasjonen lite tillokkende. Men han satte pris på kontakt med praktikernes egne problemer, og feltforsøkene ute i distriktet gav gode muligheter for slikt.

Nåtidens unge landbruksforskere har sannsynligvis vanskelig for å sette seg inn i de økonomisk beskjedne arbeidsmulighetene Vik måtte virke under. En detaljert beskrivelse av hans lange arbeidsdag i forskningens, undervisningens og administrasjonens tjeneste ville ha vært lærerik lesning. Hvis den var ført i pennen av en så dyktig stilist som personen selv, ville den også ha vært direkte underholdende. Men slik litteratur foreligger ikke. Derimot har Vik skrevet ganske utførlig om sine barne- og ungdomsår.

I verket «I manns minne» (Bd. I, s. 203—268, Det norske samlaget, Oslo 1967) har Vik redegjort for Glåmosbygda i slutten av forrige og begynnelsen av vårt århundre. Vi finner her livfulle skildringer av sosiale og kulturelle strømninger i denne fjellbygda, og endel interessante glimt inn i hans personlige tilpasnings- og vekstproblemer. At han var ivrig opptatt med å skaffe seg kunnskaper, er lett å tenke seg. Men at han f.eks. laget seg sin egen fele, eller at han deltok i oppføring av et skuespill som han selv hadde skrevet, det har vel ikke mange noen anelse om.

For mangen kulturinteressert og utdannessøkende nåtidsungdom vil Viks artikkel være verdifull lesning.

Sin allmenn-kulturelle interesse beholdt Vik gjennom hele livet, — et typisk eksempel på mulighet for kombinasjon av dyptpløyende fagspesialisering og imponerende oversikt av generell karakter.

I årenes løp ble det mange hedersbevisninger til Vik. En av dem han sannsynligvis satte særlig pris på, var

medlemskapet i Det Norske Videnskaps-Akademi. Han ble innvalgt i 1936 i gruppen for botanikk, — det var ikke noen gruppe for landbruksvitenskap på den tid.

Vik var stillfarende i all sin ferd. Noen form for selvreklame var utenkelig. En og annen lavmælt, treffsikker replikk om faglig virksomhet som ikke holdt mål, kunne la seg høre fra ham.

Så beskjedne var han at han lett kunne bli oversett eller stilt i skyggen. Om aviser og kringkasting aldri har hatt mye å meddele om ham, bør norske landbruksfagkretser være klar over sin takknemlighetsgjeld, og ungdom på leiting etter identitet, og personer med forskningsambisjoner kan ha mye å lære av Knut Vik.

Fig. 2. Professor Knut Vik mottar prisbelønningen for artikkelen i serien «I manns minne» fra Kong Olav V.

Foto: P. A. Røstad.

Bli medlem av

DET NORSKE JORD- OG MYRSELSKAP

Det norske jord- og myrselskap er et allmenntilgitt frittstående selskap. Som medlem vil De støtte de formål selskapet har for sin virksomhet. Her gjengis første ledd av formålsparagrafen:

Det norske jord- og myrselskap skal virke for å utnytte og bevare landets myr- og fastmarksarealer. Ved selskapets virksomhet legges det vekt på utbygging og rasjonalisering av landbruket. Samtidig skal det tas hensyn til utmarknæringenes interesser, og de allmenntilgittige og vitenskapelige verdier som knytter seg til arealene, herunder deres egenverdi som naturrikdom.

Medlemskontingenten er kr. 50,— pr. år, eller kr. 500,— for livsvarig, personlig medlemskap.

Innmeldingsblankett:

Undertegnede melder seg herved som årsbetalende medlem av livsvarig

DET NORSKE JORD- OG MYRSELSKAP

Yrke: .....

Navn: .....

Postadresse: .....

Sendes til:

DET NORSKE JORD- OG MYRSELSKAP

Hellerud

Postboks 116

2013 SKJETTEN